

Szabó Zoltán Győző

Berde Mózes méltatása a rá emlékeztető Berde-serleggel a 2023. évi főtanácsi ülés közébédjén¹

Főtisztelendő püspök úr, tisztelt főtanácsi tagok!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy ezen alkalommal engem választott Kovács István püspök úr Berde Mózes méltatására, és kezemben foghatom a 124 éves Berde-serleget.

Mint egyházát szerető és nagyjait tisztelő unitárius, én is tudtam egyet és másat a híres Berde Mózesről, aki az unitárius jótevők fejedelme címet kapta, és még mielőtt megkezdtem volna bármit is írni, nagy érdeklődéssel olvastam az általam megtalált írásokat Berde Mózesrel kapcsolatban. Ahogy az írásokat olvastam, mind nagyobb lett tisztelem iránta.

Jobban megismerve Berde Mózes életét, munkásságát, „szent célért” tett küzdelmét, egyre inkább arra döbbenek rá, hogy mily keveset tesz a ma keresztény embere egyházáért, céljai eléréséért és a magyarsága megmaradása érdekében.

Berde egyénisége, vezetői ösztöne, szociális érzéke példaértékű már fiatalsága éveiben, amely később csak erősödni látszott egyháza iránti hűségében, és a fiatal generáció tanításának önzetlenségében.

Ha csak az elmúlt évekre tekintünk vissza, és templomaink, egyházközségi ingatlanjaink megtartásában és megújításában miként vettük ki részünket, őszintén be kell vallanunk, hogy bizony nem a Berde Mózes szellemében törekedtünk ezen javakat szebbé, modernebbé, kényelmesebbé tenni. A kényelem és az egyéni érdek sokszor megjelent.

Joggal mondhatja bárki, „adott volt a lehetőség, és azokat csak kihasználtuk”. Igaz, de ma is adódik lehetőség, ezeket ki kell használni, a már elkezdett tervek kivitelezésében. Sajnos „lankad a hagyományos áldozatkészség és takarékosság szelleme, amely sok időn át fenntartója volt egyházunknak”.

Azt mondják, hogy a történelem ismétli magát! Berde Mózes ingatlanokat szerzett, gyermekek nevelése, oktatása, élelmezése érdekében tett számtalan lépést, amely életének meghatározó, talán legfontosabb célja volt!

¹ Elhangzott Baróton 2023. szeptember 29-én.

Az elmúlt harminchárom évben egyetemes egyházunk, egyházközösségeinkkel karöltve, ingatlanokat szerez vissza, gyermekek nevelésében, oktatásában, élelmezésében tesz mérföldköves lépéseket. Ha nem is egy személyben teszik/tesszük mindezt, de a szemléletnek, a megmaradásnak tovább kell élni bennük/bennünk.

Berde Mózes saját maga sanyargatásával, túlzott zsugoriságával is csak azt akarta bizonyítani, hogy „szegény legény is hasznára lehet a társadalomnak, az emberiségnek, nemzetének erős akarattal”.

Közismert mindhárom végrendelete, kettőben egyházára hagyja vagyonát, de azért még a harmadikat is megírja, amellyel megerősíti előbbi két alkalommal tett végrendelezését, és nem az öregkori eltartás idejére gondolva teszi mindezt, hanem az utókor megmaradása érdekében, hogy az előtte álló „szent célért” tett küzdelme maradandó legyen.

Olvasva a Berde Mózes életrajzát, többször eszembe jutott Reményik Sándor verse, a *Templom és iskola*, először is a refrén: „Ne hagyjátok a templomot, / A templomot s az iskolát.”

De idecseng az utolsó versszak is:

„Kicsi fehér templomotokba
Most minden erők tömörülnek.
Kicsi fehér templom-padokba
A holtak is mellétek ülnek.
A nagyapáink, nagyanyáink,
Szemükbe biztatás vagy vád:
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!”

Úgy érzem, ezt szeretne volna üzeni Berde Mózes is élete önfeláldozó küzdelmével, amelyet a „szent célért” tett: „Ne hagyjátok a templomot, / A templomot s az iskolát.”

E gondolatokkal emelem az emlékezés poharát az „unitárius jóltevők fejedelemé”, Berde Mózes emlékére, és teszem ezt azzal a reménnyel és meggyőződéssel, hogy lesznek utódaink, akik e nemes szellemet továbbviszik, életben tartják, és átadják szeretett unitárius egyházunk érdekében!

Isten áldja mindannyiukat!